

MODERNIZACJA GOSPODARSTW ROLNYCH

PROGRAM ROZWOJU OBSZARÓW WIEJSKICH NA LATA 2014-2020

Program współfinansowany ze środków Unii Europejskiej

PORADNIK DLA WNIOSKODAWCÓW

Program współfinansowany ze środków Unii Europejskiej

PORADNIK DLA WNIOSKODAWCÓW

**PROGRAM ROZWOJU OBSZARÓW WIEJSKICH
NA LATA 2014–2020**

(PROW 2014–2020)

OPERACJE TYPU

„MODERNIZACJA GOSPODARSTW ROLNYCH”

W RAMACH PODDZIAŁANIA

„WSPARCIE INWESTYCJI W GOSPODARSTWACH ROLNYCH”

Warszawa, 2015 r.

Szanowni Państwo, Drodzy Rolnicy!

Przed nami nowa perspektywa finansowa Wspólnej Polityki Rolnej. Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa, dzięki dotychczasowemu doświadczeniu, jest gotowa na podjęcie kolejnych zadań i sprawne wdrożenie Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014–2020. Polska będzie miała do wykorzystania, do 2020 roku, w sumie 42,4 mld euro, z czego budżet PROW wynosi 13,5 mld euro (środki unijne i krajowe).

Najważniejszym zadaniem w obecnej perspektywie jest zwiększenie konkurencyjności i rentowności gospodarstw rolnych. W ramach PROW 2014–2020 przewidziano 25 form wsparcia, w tym kontynuację pomocy z poprzednich lat – między innymi cieszące się ogromnym zainteresowaniem wsparcie na modernizację gospodarstw rolnych, którego wysokość będzie uzależniona od rodzaju inwestycji.

Dotychczasowa Państwa aktywność, jest dobrym prognostykiem na przyszłość, w której dla obszarów wiejskich udostępnione zostaną nowe programy wsparcia. Ich realizacja do 2020 r., może przyczynić się do utrzymania i wzmocnienia osiągniętych już efektów. Przekazuję na Państwa ręce niniejszy poradnik dotyczący wsparcia na modernizację gospodarstw, w tym nowych wymogów i kryteriów naboru. Mam nadzieję, że przygotowany materiał informacyjny, pozwoli efektywnie wykorzystać środki przeznaczone na Wspólną Politykę Rolną.

Dodatkowe informacje, możecie Państwo uzyskać korzystając ze strony internetowej www.arimr.gov.pl. Polecam również bezpośredni kontakt z pracownikami biur powiatowych Agencji.

Liczę na owocną współpracę i życzę udanej lektury,

Andrzej Gross

Prezes Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa

Kto może zostać Beneficjentem poddziałania „Wsparcie inwestycji w gospodarstwach rolnych” w zakresie operacji typu „Modernizacja gospodarstw rolnych”

O pomoc mogą ubiegać się osoby fizyczne (w tym osoby wspólnie wnioskujące), osoby prawne, wspólnicy spółek cywilnych, spółki osobowe prawa handlowego, jeżeli są posiadaczami samoistnymi lub zależnymi:

- gospodarstwa rolne w rozumieniu art. 55³ ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks cywilny (Dz. U. z 2014 r. poz. 121, z późn. zm.¹⁾), obejmującego co najmniej 1 ha i nie więcej niż 300 ha gruntów ornych, sadów, łąk trwałych, pastwisk trwałych, gruntów rolnych zabudowanych, gruntów pod stawami lub gruntów pod rowami, lub
- nieruchomości służącej do prowadzenia produkcji w zakresie działów specjalnych produkcji rolnej w rozumieniu ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników (Dz. U. z 2015 r. poz. 704 i 1066) w brzmieniu z dnia 12 grudnia 2014 r.,
– położonych na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, zwanych dalej „gospodarstwem”.

Poza powyższym warunkiem, możliwość ubiegania się o pomoc uzależniona jest od spełnienia przez poszczególne podmioty kilku warunków formalnych. Warunki te są zróżnicowane w zależności od formy prawnej, w jakiej prowadzona jest działalność rolnicza.

W przypadku rolnika będącego **osobą fizyczną** pomoc może być przyznana, jeśli:

- a) jest on obywatelem państwa członkowskiego Unii Europejskiej;
- b) kieruje gospodarstwem;
- c) jest pełnoletni;
- d) ma nadany numer identyfikacyjny w trybie przepisów o krajowym systemie ewidencji producentów, ewidencji gospodarstw rolnych oraz ewidencji wniosków o przyznanie płatności;
- e) nie podlega wykluczeniu z ubiegania się o przyznanie pomocy na podstawie przepisów UE²;
- f) w gospodarstwie, którego jest posiadaczem, prowadzi w celach zarobkowych działalność rolniczą w zakresie produkcji zwierzęcej lub roślinnej, z wyłączeniem chowu i hodowli ryb i działalność ta nie jest prowadzona w celach naukowo-badawczych.

Działalność rolnicza osób fizycznych jest traktowana jako prowadzona w celach zarobkowych, jeśli w okresie 12 miesięcy poprzedzających miesiąc złożenia wniosku został osiągnięty przychód z tej działalności w wysokości co najmniej 5 tys. zł i działalność ta nie jest prowadzona w celach naukowo-badawczych.

Zatem w przypadku osób fizycznych pomoc jest skierowana do osób pełnoletnich, kierujących gospodarstwem rolnym. Przez kierowanie gospodarstwem rozumie się w szczególności prowadzenie gospodarstwa osobiście, na własny rachunek i we własnym imieniu oraz ponoszenie kosztów i czerpanie korzyści w związku z jego prowadzeniem.

Osoby fizyczne, z których każda spełnia powyższe warunki, mogą ubiegać się wspólnie, jako tzw. „osoby wspólnie wnioskujące” o pomoc, jeśli zawarły pomiędzy sobą, w formie pisemnej, umowę, której czas trwania nie może być krótszy niż 7 lat od dnia złożenia przez te osoby wniosku o przyznanie pomocy, zawierającą w szczególności postanowienia dotyczące zasad wspólnego używania przedmiotu operacji oraz zakresu prac wykonywanych przez każdą z tych osób uwzględniającego zasoby i potrzeby gospodarstw tych osób.

1 Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2014 r. poz. 827 oraz z 2015 r. poz. 4, 397, 539 i 1137.

2 Rozporządzenia Komisji (UE) nr 640/2014 z dnia 11 marca 2014 r. uzupełniającego rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1306/2013 w odniesieniu do zintegrowanego systemu zarządzania i kontroli oraz warunków odmowy lub wycofania płatności oraz do kar administracyjnych mających zastosowanie do płatności bezpośrednich, wsparcia rozwoju obszarów wiejskich oraz zasady wzajemnej zgodności (Dz. Urz. UE L 181 z 20.06.2014, str. 48) oraz przepisów Unii Europejskiej wydanych w trybie tego rozporządzenia lub przepisów odrębnych.

W przypadku rolnika będącego **osobą prawną** albo **spółką osobową** w rozumieniu ustawy z dnia 15 września 2000 r. – Kodeks spółek handlowych, pomoc jest przyznawana, jeśli:

- a) jest wpisany do rejestru przedsiębiorców w Krajowym Rejestrze Sądowym co najmniej od dnia złożenia wniosku o przyznanie pomocy;
- b) ma nadany numer identyfikacyjny w trybie przepisów o krajowym systemie ewidencji producentów, ewidencji gospodarstw rolnych oraz ewidencji wniosków o przyznanie płatności;
- c) nie podlega wykluczeniu z ubiegania się o przyznanie pomocy na podstawie przepisów UE²;
- d) w gospodarstwie, którego jest posiadaczem, prowadzi w celach zarobkowych działalność rolniczą w zakresie produkcji zwierzęcej lub roślinnej, z wyłączeniem chowu i hodowli ryb i działalność ta nie jest prowadzona w celach naukowo-badawczych.

W przypadku rolnika będącego **wspólnikiem spółki cywilnej** pomoc jest przyznawana, jeśli:

- a) każdy ze wspólników będący osobą fizyczną:
  - jest obywatelem państwa członkowskiego Unii Europejskiej;
  - jest pełnoletni;
  - nie podlega wykluczeniu z ubiegania się o przyznanie pomocy na podstawie przepisów UE²;
- b) każdy ze wspólników będący osobą prawną lub spółką osobową w rozumieniu ustawy z dnia 15 września 2000 r. – Kodeks spółek handlowych:
  - nie podlega wykluczeniu z ubiegania się o przyznanie pomocy na podstawie przepisów UE²;
  - jest wpisany do rejestru przedsiębiorców w Krajowym Rejestrze Sądowym co najmniej od dnia złożenia wniosku o przyznanie pomocy;
- c) gospodarstwo, w którym będzie realizowana operacja, stanowi wkład wniesiony do tej spółki i prowadzona jest w nim w celach zarobkowych działalność rolnicza, w zakresie produkcji zwierzęcej lub roślinnej, z wyłączeniem chowu i hodowli ryb oraz działalność ta nie jest prowadzona w celach naukowo-badawczych;
- d) prowadzi, w ramach umowy spółki, na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej działalność rolniczą co najmniej od dnia złożenia wniosku o przyznanie pomocy;
- e) spółce został nadany numer identyfikacyjny w trybie przepisów o krajowym systemie ewidencji producentów, ewidencji gospodarstw rolnych oraz ewidencji wniosków o przyznanie płatności.

Na jakie operacje może być przyznana pomoc?

Pomoc może być przyznana na operację:

- » zapewniającą poprawę ogólnych wyników gospodarstwa w obszarze:
  - a) rozwój produkcji prosiąt, zwanym dalej „obszarem a”, lub

- b) rozwój produkcji mleka krowiego, zwanym dalej „obszarem b”, lub

c) rozwój produkcji bydła mięsnego, zwanym dalej „obszarem c”, lub

d) związanym z racjonalizacją technologii produkcji, wprowadzeniem innowacji, zmianą profilu produkcji, zwiększeniem skali produkcji, poprawą jakości produkcji lub zwiększeniem wartości dodanej produktu, zwanym dalej „obszarem d”;

- » w wyniku realizacji której nastąpi w gospodarstwie wzrost liczby:
  - a) loch, do co najmniej 50 – w przypadku obszaru dotyczącego rozwoju produkcji psiań,
  - b) krów, których wiek w dniu 15 maja roku, w którym został złożony wniosek o przyznanie pomocy, przekracza 24 miesiące, zwanych dalej „krowami mlecznymi”, do co najmniej 25 – w przypadku obszaru dotyczącego rozwoju produkcji mleka krowiego (obszar b);
- » obejmującą wyłącznie inwestycje związane bezpośrednio z działalnością rolniczą, w tym również z przygotowaniem do sprzedaży produktów rolnych wytwarzanych w gospodarstwie; w przypadku gdy operacja jest związana bezpośrednio z działalnością rolniczą w zakresie produkcji zwierzęcej, może ona obejmować wyłącznie inwestycje związane z produkcją zwierzęcą w zakresie zwierząt gospodarskich w rozumieniu przepisów o organizacji hodowli i rozrodzie zwierząt gospodarskich;
- » uzasadnioną ekonomicznie, w tym pod względem racjonalności jej kosztów;
- » której koszty kwalifikowalne nie są finansowane z udziałem innych środków publicznych;

- » która nie spowoduje wzrostu produkcji, dla której brak jest rynku zbytu;
- » spełniającą wymagania określone przepisami prawa mającymi zastosowanie do inwestycji realizowanych w ramach operacji;
- » której realizacja nie jest możliwa bez udziału środków publicznych;
- » której realizacja przyczyni się do poprawy ogólnych wyników gospodarstwa w jednym z ww. obszarów. Uznaje się, że operacja przyczyni się do poprawy ogólnych wyników gospodarstwa, jeżeli ma na celu poprawę konkurencyjności i zwiększenie rentowności gospodarstwa oraz doprowadzi do wzrostu wartości dodanej brutto w gospodarstwie (GVA), co najmniej o 10% w odniesieniu do roku, w którym przypada dzień rozpoczęcia terminu składania wniosków o przyznanie pomocy, w którym został złożony dany wniosek, w okresie 5 lat od dnia przyznania pomocy.

Pomocy nie przyznaje się na operację dotyczącą chowu drobiu, chyba że chów ten jest ekologiczny, zgodnie z rozporządzeniem Rady (WE) nr 834/2007 z dnia 28 czerwca 2007 r. w sprawie produkcji ekologicznej i znakowania produktów ekologicznych i uchylającym rozporządzenie (EWG) nr 2092/91 (Dz. Urz. UE L 189 z 20.07.2007, str. 1, z późn. zm.), zwanym dalej „rozporządzeniem nr 834/2007”, albo operacja będzie polegała na zmianie sposobu chowu z nieekologicznego na ekologiczny.

Pomoc może być przyznana, jeżeli wielkość ekonomiczna gospodarstwa jest nie mniejsza niż 10 tys. euro i nie większa niż 200 tys. euro, z zastrzeżeniem dwóch poniższych sytuacji:

- w przypadku, gdy operację mają realizować osoby wspólnie wnioskujące, pomoc może być przyznana, jeżeli wielkość ekonomiczna gospodarstwa osoby wspólnie wnioskującej jest mniejsza niż 10 tys. euro, pod warunkiem, że:
  - a) suma wielkości ekonomicznych gospodarstw osób wspólnie wnioskujących wynosi co najmniej 15 tys. euro;
  - b) w wyniku realizacji operacji, w roku złożenia wniosku o płatność końcową, gospodarstwo każdej z tych osób osiągnie wielkość ekonomiczną wynoszącą co najmniej 10 tys. euro.
- w przypadku operacji zapewniającej poprawę ogólnych wyników gospodarstwa w obszarze rozwój produkcji mleka krowiego, pomoc może być przyznana, jeżeli wielkość ekonomiczna gospodarstwa jest nie większa niż 200 tys. euro i:
  - a) w gospodarstwie jest utrzymywane co najmniej 25 krów mlecznych, albo
  - b) w gospodarstwie jest utrzymywane co najmniej 15 krów mlecznych i w wyniku realizacji operacji, do dnia złożenia wniosku o płatność końcową, liczba krów mlecznych wzrośnie do co najmniej 25,
  - c) w przypadku gdy operacja jest realizowana przez osobę fizyczną, która w dniu złożenia wniosku o przyznanie pomocy ma nie więcej niż 40 lat, rozpoczęła prowadzenie gospodarstwa jako kierujący w rozumieniu §3 ust. 3 rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 13 lipca 2015 r. w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania, wypłaty oraz zwrotu pomocy finansowej na operacje typu „Premie dla młodych rolników” w ramach poddziałania „Pomoc w rozpoczęciu działalności gospodarczej na rzecz młodych rolników” objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014–2020 (Dz. U. poz. 982), nie wcześniej niż 5 lat przed złożeniem wniosku o przyznanie pomocy oraz posiada kwalifikacje zawodowe określone w tym rozporządzeniu, zwaną dalej „młodym rolnikiem” – w gospodarstwie jest utrzymywane mniej niż 15 krów mlecznych albo nie są utrzymywane żadne krowy mleczne i w wyniku realizacji operacji, do dnia złożenia wniosku o płatność końcową, liczba krów mlecznych wyniesie co najmniej 25, a wielkość ekonomiczna gospodarstwa wynosi co najmniej 10 tys. euro.

Zgodnie z ww. rozporządzeniem z dnia 13 lipca 2015 r., warunek dotyczący kwalifikacji zawodowych jest spełniony, jeżeli Wnioskodawca, będący osobą fizyczną, najpóźniej w dniu złożenia wniosku o przyznanie pomocy, posiada:

- a) stopień naukowy doktora lub ukończone studia trzeciego stopnia z dziedziny nauk rolniczych lub z dziedziny nauk weterynaryjnych, lub
- b) ukończone studia pierwszego stopnia lub studia drugiego stopnia, lub jednolite studia magisterskie, lub studia magisterskie, na kierunku wymienionym w załączniku nr 1 do ww. rozporządzenia, lub na kierunkach studiów, w ramach których zakres kształcenia albo standardy kształcenia obejmują treści związane z działalnością rolniczą, w wymiarze łącznym co najmniej 200 godzin lub co najmniej 30 punktów uzyskanych w ramach Europejskiego Systemu Transferu i Akumulacji Punktów Zaliczonych (European Credit Transfer System), lub

- c) ukończone studia pierwszego stopnia lub studia drugiego stopnia, lub jednolite studia magisterskie, lub studia magisterskie, na kierunku innym niż wymienione w ust. 1 załącznika nr 1 do ww. rozporządzenia, oraz co najmniej 3-letni staż pracy w rolnictwie, lub ukończone studia podyplomowe w zakresie związanym z działalnością rolniczą, lub
- d) kwalifikacje w zawodzie wymienionym w ust. 2 i 3 załącznika nr 1 do ww. rozporządzenia, lub
- e) wykształcenie średnie oraz co najmniej 4-letni staż pracy w rolnictwie, lub
- f) tytuł wykwalifikowanego robotnika lub tytuł mistrza, lub tytuł zawodowy lub tytuł zawodowy mistrza w zawodzie wymienionym w ust. 3 załącznika nr 1 do ww. rozporządzenia, uzyskany w formach pozaszkolnych, oraz co najmniej 3-letni staż pracy w rolnictwie.

Dokumentem potwierdzającym staż pracy, o którym mowa powyżej, są:

- 1) zaświadczenie z Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego o okresie podlegania ubezpieczeniu społecznemu rolników lub dokument potwierdzający podleganie ubezpieczeniu społecznemu z tytułu prowadzenia działalności rolniczej w innym państwie członkowskim Unii Europejskiej lub państwie członkowskim Europejskiego Porozumienia o Wolnym Handlu (EFTA);
- 2) świadectwo pracy wydane przez pracodawcę na podstawie przepisów prawa pracy obowiązujących w Polsce lub w innym państwie członkowskim Unii Europejskiej lub państwie członkowskim Europejskiego Porozumienia o Wolnym Handlu (EFTA).

Jaki jest maksymalny okres realizacji operacji?

Pomoc przyznaje się, jeżeli:

- 1) operacja będzie realizowana w nie więcej niż dwóch etapach, a wykonanie zakresu rzeczowego, zgodnie z zestawieniem rzeczowo-finansowym operacji, w tym poniesienie przez Beneficjenta kosztów kwalifikowalnych operacji oraz złożenie wniosku o płatność końcową, nastąpi w terminie:
  - a) 36 miesięcy od dnia zawarcia umowy – w przypadku operacji realizowanych w dwóch etapach,
  - b) 24 miesięcy od dnia zawarcia umowy – w przypadku operacji realizowanych w jednym etapie– lecz nie później niż do dnia 30 czerwca 2023 r.;
- 2) złożenie wniosku o płatność pośrednią nastąpi w terminie 24 miesięcy od dnia zawarcia umowy;
- 3) płatność końcowa będzie obejmować nie mniej niż 25% łącznej planowanej wysokości pomocy.

W przypadku operacji obejmujących inwestycje polegające na nabyciu rzeczy będących przedmiotem leasingu pomoc przyznaje się, jeżeli operacja będzie realizowana w nie więcej niż pięciu etapach oraz złożenie pierwszego wniosku o płatność pośrednią nastąpi w terminie 12 miesięcy od dnia zawarcia umowy, przy czym złożenie pierwszego wniosku o płatność pośrednią w odniesieniu do części operacji obejmującej wyłącznie inwestycje niepolegające na nabyciu rzeczy będących przedmiotem leasingu nastąpi w terminie 24 lub 36 miesięcy, o których mowa powyżej. Wniosek o płatność będzie składany nie częściej niż co 6 miesięcy i zakończenie realizacji operacji i złożenie wniosku o płatność końcową nastąpi w terminie 60 miesięcy od dnia zawarcia umowy, lecz nie później niż do dnia 30 czerwca 2023 r.

Jakie rodzaje kosztów są uznawane za kwalifikowalne?

Zakres kosztów kwalifikowalnych operacji realizowanej w ramach omawianego typu operacji obejmuje koszty:

- 1) budowy, przebudowy, remontu połączonego z modernizacją budynków lub budowli wykorzystywanych do produkcji rolnej oraz do przechowywania, magazynowania, przygotowywania do sprzedaży produktów rolnych (łącznie ze zlokalizowanymi w tych budynkach pomieszczeniami higieniczno-sanitarnymi) wraz z zakupem, montażem instalacji technicznej, wyposażenia, koszty rozbiórki i utylizacji materiałów szkodliwych pochodzących z rozbiórki pod warunkiem, że rozbiórka jest niezbędna w celu realizacji operacji;

- 2) zakupu maszyn, urządzeń, wyposażenia do produkcji rolnej, przechowywania, suszenia, magazynowania, przygotowywania produktów rolnych do sprzedaży, w szczególności sprzętu do uprawy, pielęgnacji, ochrony, nawożenia oraz zbioru roślin, lub urządzeń do przygotowywania, przechowywania, czyszczenia, sortowania, kalibrowania, konfekcjonowania produktów rolnych, maszyn lub urządzeń do przygotowywania lub składowania pasz, maszyn lub urządzeń do pojenia, zadawania pasz, urządzeń do pozyskiwania lub przechowywania mleka;
- 3) zakładania sadów lub plantacji krzewów owocowych, gatunków owocujących efektywnie dłużej niż 5 lat, w tym koszty zakupu materiału szkółkarskiego przeznaczonego do założenia sadu lub plantacji krzewów owocowych, gatunków owocujących efektywnie dłużej niż 5 lat; w przypadku gatunków roślin uprawnych wymienionych w wykazie gatunków roślin, których odmiany podlegają rejestracji oraz których materiał siewny może być wytwarzany, oceniany i kontrolowany, ogłoszonym w obwieszczeniu, o którym mowa w art. 1 ust. 3 ustawy z dnia 9 listopada 2012 r. o nasiennictwie (Dz. U. poz. 1512 oraz z 2013 r. poz. 865), kosztem kwalifikowalnym jest zakup materiału siewnego kategorii kwalifikowany roślin sadowniczych lub materiału szkółkarskiego CAC;
- 4) wyposażania pastwisk lub wybiegów dla zwierząt, w szczególności koszty groducia lub budowy wiat;
- 5) instalacji lub budowy budynków lub budowli, zakupu maszyn lub urządzeń służących ochronie środowiska, w tym do składowania odchodów zwierzęcych lub odpadów, mycia lub czyszczenia sprzętu, oczyszczania ścieków powstających w wyniku prowadzonej działalności rolniczej lub służących poprawie warunków utrzymania zwierząt lub poprawie higieny produkcji;
- 6) zakupu, instalacji lub budowy innych niż wymienione w pkt 5 elementów infrastruktury technicznej wpływających bezpośrednio na warunki prowadzenia działalności rolniczej, w tym zakupu i instalacji urządzeń do pozyskiwania energii ze źródeł odnawialnych;
- 7) zakupu sprzętu komputerowego i oprogramowania służącego wsparciu prowadzonej działalności rolniczej;
- 8) opłat za patenty lub licencje;
- 9) rat zapłaconych z tytułu wykonania umowy leasingu, nieprzekraczających ceny netto nabycia rzeczy, o których mowa w pkt 2, jeżeli przeniesienie własności tych rzeczy na Beneficjenta nastąpi w okresie realizacji operacji, lecz nie później niż do dnia złożenia wniosku o płatność końcową.

Uwaga: Do kosztów, o których mowa w pkt. 1 pkt 1–7, zalicza się koszty transportu do miejsca realizacji operacji materiałów służących realizacji operacji oraz maszyn i urządzeń objętych operacją, a także koszty montażu.

Do kosztów kwalifikowalnych zaliczyć można koszty ogólne związane z przygotowaniem i realizacją operacji, tj.:

- przygotowania dokumentacji technicznej operacji, w szczególności:
  - a) kosztorysów,
  - b) projektów architektonicznych lub budowlanych,
  - c) operatów wodnoprawnych,
  - d) ocen lub raportów oddziaływania na środowisko,
  - e) dokumentacji geologicznej lub hydrologicznej,
  - f) wypisów i wyrysów z katastru nieruchomości,
  - g) projektów technologicznych;
- sprawowania nadzoru inwestorskiego lub autorskiego;
- związane z kierowaniem robotami budowlanymi;
- opłat za konsultacje, doradztwo na temat zrównoważenia środowiskowego i gospodarczego, w tym studia wykonalności;

w wysokości nieprzekraczającej 10% pozostałych kosztów kwalifikowalnych.

Za kwalifikowalne traktuje się ww. rodzaje kosztów ponoszonych od dnia zawarcia z ARiMR umowy o przyznaniu pomocy, jeżeli realizacja zestawienia rzeczowo-finansowego operacji w zakresie danego kosztu została rozpoczęta nie wcześniej niż w tym dniu, a w przypadku kosztów stanowiących koszty ogólne, poniesionych nie wcześniej niż dnia 1 stycznia 2014 r.

Tak wygląda nowoczesna obora.

Jakie inwestycje mogą zrealizować w obszarze związanym z rozwojem produkcji psiań, mleka krowiego i bydła mięsnego?

W przypadku operacji realizowanej w obszarach związanych z rozwojem produkcji psiań, mleka krowiego i bydła mięsnego, pomoc przyznaje się w formie refundacji części kosztów związanych bezpośrednio z budową, modernizacją budynków inwentarskich, w tym ich wyposażaniem, lub adaptacją innych istniejących w gospodarstwie budynków na budynki inwentarskie, w tym ich wyposażaniem, lub budową lub modernizacją magazynów paszowych w gospodarstwach, w których jest prowadzona produkcja zwierzęca, w tym ich wyposażaniem, oraz kosztów ogólnych.

Na realizację takich inwestycji można otrzymać wsparcie z ARiMR

Jakie koszty nie mogą być uznane za kwalifikowalne?

Zakres kosztów kwalifikowalnych nie obejmuje m.in.:

- nabycia nieruchomości;
- nabycia maszyn tego samego rodzaju lub przeznaczenia, jak rzeczy nabyte w ramach PROW 2007–2013;
- podatku od towarów i usług (VAT);
- nabycia rzeczy używanych;
- leasingu zwrotnego, kosztów związanych z umową leasingu, w szczególności marży finansującego oraz ubezpieczenia;
- kosztów dostosowania do norm lub wymogów unijnych;
- nabycia zwierząt;
- kosztów poniesionych w związku z realizacją inwestycji odtworzeniowych;
- zaopatrzenia gospodarstw rolnych w wodę, w tym budowy ujęć wody, zakupu urządzeń do uzdatniania, rozprowadzania lub magazynowania wody oraz nawodnień ciśnieniowych;
- inwestycji budowlanych w rozumieniu przepisów prawa budowlanego oraz inwestycji związanych z zakładaniem sadów lub plantacji krzewów owocowych, gatunków owocujących efektywnie dłużej niż 5 lat, innych niż położone na gruntach stanowiących własność lub współwłasność podmiotu ubiegającego się o przyznanie pomocy lub przedmiot użytkowania wieczystego lub dzierżawy z Zasobu Własności Rolnej Skarbu Państwa lub od jednostek samorządu terytorialnego.

Jaki jest maksymalny poziom i wysokość pomocy?

Pomoc jest udzielana w formie refundacji części poniesionych kosztów kwalifikowalnych operacji.

Maksymalny poziom pomocy, określany również mianem „intensywność pomocy”, jest zróżnicowany. W podstawowej wersji pomoc przyznaje się w wysokości do **50%** kosztów kwalifikowalnych operacji, przy czym w przypadku operacji realizowanej przez *osoby wspólnie wnioskujące* lub młodego rolnika wynosi ona **60%** kosztów kwalifikowalnych i nie mniej niż 30% kosztów kwalifikowalnych.

Pomoc przyznaje się i wypłaca do wysokości limitu, który w okresie realizacji Programu wynosi maksymalnie:

- **500** tys. zł na jednego Beneficjenta i jedno gospodarstwo, z zastrzeżeniem, że:
  - **200** tys. zł przyznawane jest dla operacji obejmującej inwestycje niezwiązane bezpośrednio z budową, modernizacją budynków inwentarskich, w tym ich wyposażaniem, lub adaptacją innych istniejących w gospodarstwie budynków na budynki inwentarskie, w tym ich wyposażaniem, lub budową lub modernizacją magazynów paszowych w gospodarstwach, w których jest prowadzona produkcja zwierzęca, w tym ich wyposażaniem,
  - **900** tys. przyznawane jest dla operacji realizowanej w obszarze rozwój produkcji psiań.

Przy ustalaniu limitu uwzględnia się sumę kwot pomocy wypłaconej w ramach operacji zrealizowanych, w tym zrealizowanych przez osobę fizyczną występującą jako jedna z *osób wspólnie wnioskujących* i kwot pomocy przyznanej w ramach operacji niezakończonych, w tym operacji realizowanych przez osobę fizyczną występującą jako jedna z *osób wspólnie wnioskujących*.

W przypadku *osób wspólnie wnioskujących* pomoc przyznaje się każdej z tych osób w wysokości uzasadnionej zakresem prac wykonywanych przez każdą z nich przy użyciu przedmiotu operacji stanowiącego współwłasność, uwzględniającym zasoby i potrzeby gospodarstw tych osób.

Limity 500 tys. zł i 900 tys. zł uwzględniają pomoc finansową przyznaną lub wypłaconą na operację typu „Restrukturyzacja małych gospodarstw” w ramach poddziałania „Pomoc na rozpoczęcie działalności gospodarczej na rzecz rozwoju małych gospodarstw” objętego PROW 2014–2020.

Do realizacji mogą być przyjęte operacje, w których planowana wysokość kosztów kwalifikowalnych wynosi powyżej 50 tys. zł.

Czy wnioskodawcy mogą ubiegać się o zaliczki?

Zgodnie z art. 45 pkt 4 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) Nr 1305/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. w sprawie wsparcia rozwoju obszarów wiejskich przez Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW) i uchylającego rozporządzenie Rady (WE) nr 1698/2005, „Beneficjenci wsparcia inwestycyjnego mogą zwracać się do właściwych agencji płatniczych o wypłatę zaliczki w wysokości do 50 % pomocy publicznej związanej z daną inwestycją, jeżeli taką możliwość przewiduje program rozwoju obszarów wiejskich”. Jednocześnie, zgodnie z art. 63 ww. rozporządzenia, „Wypłacenie zaliczki podlega ustanowieniu gwarancji bankowej lub równoważnej gwarancji odpowiadającej 100 % kwoty zaliczki (...)”.

Dodatkowo, zgodnie z art. 20 Ustawy z dnia 27 maja 2015 roku o finansowaniu wspólnej polityki rolnej, istnieje możliwość ubiegania się o zaliczkę. Jednocześnie, zgodnie z art. 21 ust. 5 tej Ustawy, „Minister właściwy do spraw rozwoju wsi w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw finansów publicznych określi, w drodze rozporządzenia, szczegółowe warunki i tryb udzielania, rozliczania i zwrotu zaliczek oraz formy i sposób zabezpieczenia wypłaconych zaliczek, mając na uwadze zakres i należyte zabezpieczenie realizowanej operacji”. Zgodnie z art. 21 ust. 4 ww. Ustawy, zaliczka jest wypłacana Beneficjentowi po ustanowieniu i wniesieniu przez niego zabezpieczenia należytego wykonania zobowiązań wynikających z umowy o przyznaniu pomocy.

Kiedy i gdzie można składać wnioski o przyznanie pomocy?

Osoba zainteresowana uzyskaniem wsparcia na operacje typu „Modernizacja gospodarstw rolnych” musi złożyć *wniosek o przyznanie pomocy* wraz z kompletem załączników w terminie podanym do publicznej wiadomości przez Prezesa Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa w *Ogłoszeniu o naborze wniosków o przyznanie pomocy*.

W jednym roku można złożyć tylko jeden *wniosek o przyznanie pomocy* dotyczący danego gospodarstwa.

W przypadku złożenia w jednym roku więcej niż jednego wniosku o przyznanie pomocy dotyczącego danego gospodarstwa, Agencja rozpatruje wyłącznie wniosek, który pierwszy wpłynął do Agencji. Na operacje objęte pozostałymi wnioskami Agencja nie przyznaje pomocy.

Obowiązujący formularz *wniosku o przyznanie pomocy* oraz wzory załączników – z wyjątkiem załączników wystawianych przez uprawnione do tego urzędy lub instytucje – udostępniane są na stronie internetowej administrowanej przez Agencję Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa www.arimr.gov.pl nie później, niż w dniu podania do publicznej wiadomości przez Prezesa Agencji ww. ogłoszenia o możliwości składania *wniosków*. Można je również pobrać w oddziale regionalnym ARiMR.

Wnioski o przyznanie pomocy wraz z kompletem załączników składa się:

- osobiście, albo przez osobę upoważnioną, w oddziale regionalnym Agencji, właściwym ze względu na miejsce realizacji operacji, albo
- osobiście albo przez upoważnioną osobę za pośrednictwem biura powiatowego Agencji, znajdującego się na obszarze właściwości miejscowej oddziału regionalnego właściwego ze względu na miejsce realizacji operacji, albo
- za pośrednictwem operatora wyznaczonego, tj. przesyłką rejestrowaną nadaną w terminie naboru w placówce pocztowej operatora wyznaczonego (tj. w placówce Poczty Polskiej) do oddziału regionalnego Agencji właściwego ze względu na miejsce realizacji operacji.

W przypadku *osób wspólnie wnioskujących* *wniosek o przyznanie pomocy* składa się w oddziale regionalnym Agencji właściwym ze względu na położenie gospodarstw tych osób. Jeżeli gospodarstwa te są położone na obszarze więcej niż jednego województwa, wniosek składa się w tym województwie, w którym jest położona największa część tych gospodarstw.

Przed przygotowaniem *wniosku o przyznanie pomocy* Wnioskodawca powinien zapoznać się ze wszystkimi warunkami, na jakich udzielana jest pomoc. W tym celu zalecane jest dokładne zapoznanie się z przepisami rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 21 sierpnia 2015 r. w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania oraz wypłaty pomocy finansowej na operacje typu „Modernizacja gospodarstw rolnych” w ramach poddziałania „Wsparcie inwestycji w gospodarstwach rolnych” objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014–2020.

Przygotowując dokumenty aplikacyjne Wnioskodawca powinien postępować zgodnie z Instrukcją wypełniania wniosku o przyznanie pomocy.

Składając *wniosek o przyznanie pomocy* należy upewnić się, czy:

- wypełnione zostały wszystkie wymagane pozycje wniosku, w szczególności pozycja *Numer identyfikacyjny*, oraz
- załączono wymagane załączniki, w szczególności *Wniosek o wpis do ewidencji producentów* – niezbędny do przeprowadzenia wstępnej weryfikacji spełnienia podstawowych wymogów formalnych, wskazany m.in. w części wniosku poświęconej załącznikom, w przypadku gdy nie wypełniono pozycji *Numer identyfikacyjny*.

Załączniki i ich liczba powinny odpowiadać stanowi faktycznemu. Dane zawarte w załącznikach muszą być natomiast zgodne z danymi we *wniosku o przyznanie pomocy* oraz z danymi dotyczącymi Wnioskodawcy i gospodarstwa, podanymi w innych wnioskach, związanych z korzystaniem przez Wnioskodawcę z innych instrumentów wsparcia. Oznacza to, iż dane charakteryzujące gospodarstwo rolne Wnioskodawcy w zakresie:

- produkcji roślinnej – przedstawione w Biznesplanie uprawy oraz ich powierzchnie muszą być zgodne z danymi podanymi we wnioskach o przyznanie płatności bezpośrednich, o ile Wnioskodawca ubiega się o ich przyznanie,
- produkcji zwierzęcej – przedstawione w Biznesplanie muszą być spójne z danymi zawartymi w bazie Systemu Identyfikacji i Rejestracji Zwierząt (IRZ).

Do *wniosku o przyznanie pomocy* należy załączyć m.in. Biznesplan na elektronicznym nośniku danych (CD lub DVD), opracowany na formularzu udostępnionym przez Agencję, oraz wydruk arkusza podsumowującego Biznesplan. W jego sporządzeniu pomocna będzie *Instrukcja wypełniania*. Należy przy tym pamiętać, iż wersja elektroniczna musi być zgodna z wydrukiem podsumowania.

Innymi ważnymi załącznikami, na podstawie których ustalana jest kolejność przysługiwania pomocy, składanymi wraz z tym wnioskiem, są:

- kopia projektu budowlanego – w przypadku gdy operacja obejmuje inwestycję polegającą na budowie, przebudowie lub remoncie połączonym z modernizacją;
- kopia umowy na dostawę produktów, których dotyczy operacja, zawartej na okres co najmniej jednego roku poprzedzającego dzień złożenia wniosku o przyznanie pomocy z podmiotami mającymi miejsce zamieszkania albo siedzibę na obszarze województwa świętokrzyskiego – w przypadku operacji realizowanych w tym województwie;
- kopia dokumentów potwierdzających uczestnictwo podmiotu ubiegającego się o przyznanie pomocy w unijnym systemie jakości, o którym mowa w art. 16 ust. 1 lit. a rozporządzenia nr 1305/2013, lub krajowym systemie jakości, o którym mowa w art. 16 ust. 1 lit. b tego rozporządzenia, w ramach działania „Systemy jakości produktów rolnych i środków spożywczych” objętego PROW 2014–2020;
- dokument potwierdzający członkostwo w grupie producentów rolnych lub organizacji producentów.

Do *wniosku* załączane są oryginały dokumentów, chyba że w *Instrukcji* zostało to określone inaczej. Załączone kopie dokumentów powinny być potwierdzone za zgodność z oryginałem przez notariusza lub podmiot, który wydał dokument lub pracownika ARiMR. Niektóre z nich może potwierdzić sam podmiot ubiegający się o przyznanie pomocy lub jedna z osób wspólnie wnioskujących.

Załączone dokumenty, takie jak: opinie, protokoły, wypisy, odpisy, zaświadczenia, pozwolenia itp. uznawane są przez oddział regionalny ARiMR za ważne bezterminowo, jeżeli w ich treści albo w *Instrukcji* nie określono inaczej.

Dołączane do *wniosku* dokumenty powinny być aktualne, tzn. muszą zawierać dane prawdziwe i zgodne ze stanem faktycznym. W przypadku dokumentów sporządzonych w języku obcym Wnioskodawca powinien dołączyć ich tłumaczenia na język polski dokonane przez tłumacza przysięgłego.

Prawidłowe wypełnienie wniosku o przyznanie pomocy w istotny sposób wpływa na czas i wynik jego weryfikacji.

Jakie są kryteria i zasady ustalania kolejności przysługiwania pomocy?

Z chwilą złożenia wniosku o przyznanie pomocy:

- osobiście albo przez upoważnioną osobę bezpośrednio w oddziale regionalnym Agencji, albo
- w biurze powiatowym Agencji,

Wnioskodawca otrzymuje potwierdzenie, zawierające datę jego wpływu, opatrzone pieczęcią Agencji i podpisane przez osobę przyjmującą ten wniosek. W przypadku natomiast wniosków złożonych przesyłką rejestrowaną nadaną w placówce pocztowej operatora wyznaczonego (w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 23 listopada 2012 r. – Prawo pocztowe), za dzień złożenia wniosku uznaje się dzień, w którym nadano tę przesyłkę.

Ustalając kolejność przysługiwania pomocy, Agencja uwzględnia wszystkie wnioski o przyznanie pomocy złożone (nadane) w terminie naboru:

- osobiście albo przez upoważnioną osobę bezpośrednio w oddziale regionalnym Agencji albo za pośrednictwem biura powiatowego Agencji, oraz
- przesyłką rejestrowaną, nadaną w placówce pocztowej operatora wyznaczonego, które wpłynęły do oddziału regionalnego Agencji do 30-go dnia od dnia upływu terminu składania wniosków o przyznanie pomocy.

W przypadku obszarów dotyczących rozwoju produkcji prosiąt, rozwoju produkcji mleka krowiego i rozwoju produkcji bydła mięsnego pomoc przysługuje według kolejności ustalonej przez Agencję dla województwa mazowieckiego i łącznie dla pozostałych województw przy zastosowaniu kryteriów wyboru operacji.

W odniesieniu do wniosków złożonych w obszarze związanym z racjonalizacją technologii produkcji, wprowadzeniem innowacji, zmianą profilu produkcji, zwiększeniem skali produkcji, poprawą jakości produkcji lub zwiększeniem wartości dodanej produktu, pomoc przysługuje według kolejności ustalonej przez Agencję dla każdego województwa, przy zastosowaniu kryteriów wyboru operacji. Kolejność przysługiwania pomocy ustalana jest na podstawie danych zawartych we wniosku o przyznanie pomocy oraz załącznikach na dzień wpływu wniosku do Agencji.

Jeżeli wniosek o przyznanie pomocy lub dołączone do niego dokumenty nie zawierają danych niezbędnych do ustalenia liczby punktów za dane kryterium, nie przyznaje się punktów za to kryterium.

Kolejność ta ustalana jest od operacji, która uzyskała największą liczbę punktów, do operacji o najniższej liczbie punktów. Ustalając kolejność przysługiwania pomocy Agencja nie wzywa Wnioskodawcy do uzupełnień/wyjaśnień.

Kryteria ustalania kolejności przysługiwania pomocy

O kolejności przysługiwania pomocy na operację w obszarze a – rozwój produkcji prosiąt, decyduje suma uzyskanych punktów przyznanych na podstawie następujących kryteriów wyboru:

- 1) jeżeli w wyniku realizacji operacji nastąpi wzrost średniej rocznej liczby loch w stadzie:
  - a) o co najmniej 10 sztuk i nie więcej niż 20 sztuk, przyznaje się 1 punkt,
  - b) powyżej 20 sztuk i nie więcej niż 30 sztuk, przyznaje się 2 punkty,
  - c) powyżej 30 sztuk i nie więcej niż 40 sztuk, przyznaje się 3 punkty,
  - d) powyżej 40 sztuk i nie więcej niż 50 sztuk, przyznaje się 4 punkty,
  - e) powyżej 50 sztuk, przyznaje się 5 punktów;
- 2) jeżeli w wyniku realizacji operacji średnia roczna liczba loch w stadzie będzie większa niż:
  - a) 100 sztuk i nie większa niż 200 sztuk, przyznaje się 1 punkt,
  - b) 200 sztuk i nie większa niż 300 sztuk, przyznaje się 2 punkty,
  - c) 300 sztuk, przyznaje się 3 punkty;

- 3) jeżeli podmiot ubiegający się o przyznanie pomocy uczestniczy w unijnym systemie jakości, o którym mowa w art. 16 ust. 1 lit. a rozporządzenia nr 1305/2013, lub krajowym systemie jakości, o którym mowa w art. 16 ust. 1 lit. b rozporządzenia nr 1305/2013, w ramach działania „Systemy jakości produktów rolnych i środków spożywczych” objętego PROW 2014–2020 – przyznaje się 2 punkty, z tym, że w przypadku uczestnictwa w systemie rolnictwa ekologicznego, o którym mowa w rozporządzeniu nr 834/2007 – przyznaje się 4 punkty;
- 4) jeżeli w dniu złożenia wniosku o przyznanie pomocy podmiot ubiegający się o jej przyznanie ma nie więcej niż 40 lat, przyznaje się 3 punkty;
- 5) jeżeli inwestycje służą ochronie środowiska lub zapobieganiu zmianie klimatu, przyznaje się maksymalnie 5 punktów.

W obszarze b – rozwój produkcji mleka krowiego o kolejności przysługiwania pomocy na operację decyduje suma uzyskanych punktów przyznanych na podstawie następujących kryteriów wyboru:

- 1) jeżeli w wyniku realizacji operacji nastąpi wzrost średniej rocznej liczby krów mlecznych w stadzie:
  - a) o co najmniej 10 i nie więcej niż 20 sztuk, przyznaje się 1 punkt,
  - b) powyżej 20 sztuk i nie więcej niż 30 sztuk, przyznaje się 2 punkty,
  - c) powyżej 30 sztuk i nie więcej niż 40 sztuk, przyznaje się 3 punkty,
  - d) powyżej 40 sztuk i nie więcej niż 50 sztuk, przyznaje się 4 punkty,
  - e) powyżej 50 sztuk, przyznaje się 5 punktów;
- 2) jeżeli w wyniku realizacji operacji średnia roczna liczba krów mlecznych w stadzie będzie większa niż:
  - a) 30 sztuk i nie większa niż 50 sztuk, przyznaje się 1 punkt,
  - b) 50 sztuk i nie większa niż 100, przyznaje się 2 punkty,
  - c) 100 sztuk, przyznaje się 3 punkty;
- 3) jeżeli podmiot ubiegający się o przyznanie pomocy uczestniczy w unijnym systemie jakości, o którym mowa w art. 16 ust. 1 lit. a rozporządzenia nr 1305/2013, lub krajowym systemie jakości, o którym mowa w art. 16 ust. 1 lit. b rozporządzenia nr 1305/2013, w ramach działania „Systemy jakości produktów rolnych i środków spożywczych” objętego PROW 2014–2020 – przyznaje się 2 punkty, z tym że w przypadku uczestnictwa w systemie rolnictwa ekologicznego, o którym mowa w rozporządzeniu nr 834/2007 – przyznaje się 4 punkty;
- 4) jeżeli w dniu złożenia wniosku o przyznanie pomocy podmiot ubiegający się o jej przyznanie ma nie więcej niż 40 lat, przyznaje się 3 punkty;
- 5) jeżeli inwestycje służą ochronie środowiska lub zapobieganiu zmianie klimatu, przyznaje się maksymalnie 5 punktów.

W obszarze c – rozwój produkcji bydła mięsnego o kolejności przysługiwania pomocy na operację decyduje suma uzyskanych punktów przyznanych na podstawie następujących kryteriów wyboru:

- 1) jeżeli w wyniku realizacji operacji nastąpi wzrost średniej rocznej liczby krów nieprzeznaczonych do produkcji mleka w stadzie:
  - a) o co najmniej 10 sztuk i nie więcej niż 20 sztuk, przyznaje się 1 punkt,
  - b) powyżej 20 sztuk i nie więcej niż 30 sztuk, przyznaje się 2 punkty,
  - c) powyżej 30 sztuk i nie więcej niż 40 sztuk, przyznaje się 3 punkty,
  - d) powyżej 40 sztuk i nie więcej niż 50 sztuk, przyznaje się 4 punkty,
  - e) powyżej 50 sztuk, przyznaje się 5 punktów;
- 2) jeżeli w wyniku realizacji operacji średnia roczna liczba krów nieprzeznaczonych do produkcji mleka w stadzie będzie większa niż:

- a) 30 sztuk i nie większa niż 50 sztuk, przyznaje się 1 punkt,
  - b) 50 sztuk i nie większa niż 100, przyznaje się 2 punkty,
  - c) 100 sztuk, przyznaje się 3 punkty;
- 3) jeżeli podmiot ubiegający się o przyznanie pomocy uczestniczy w unijnym systemie jakości, o którym mowa w art. 16 ust. 1 lit. a rozporządzenia nr 1305/2013, lub krajowym systemie jakości, o którym mowa w art. 16 ust. 1 lit. b rozporządzenia nr 1305/2013, w ramach działania „Systemy jakości produktów rolnych i środków spożywczych” objętego PROW 2014–2020 – przyznaje się 2 punkty, z tym, że w przypadku uczestnictwa w systemie rolnictwa ekologicznego, o którym mowa w rozporządzeniu nr 834/2007 – przyznaje się 4 punkty;
- 4) jeżeli w dniu złożenia wniosku o przyznanie pomocy podmiot ubiegający się o jej przyznanie ma nie więcej niż 40 lat, przyznaje się 3 punkty;
- 5) jeżeli inwestycje służą ochronie środowiska lub zapobieganiu zmianie klimatu, przyznaje się maksymalnie 5 punktów.

W obszarze d – związanym z racjonalizacją technologii produkcji, wprowadzeniem innowacji, zmianą profilu produkcji, zwiększeniem skali produkcji, poprawą jakości produkcji lub zwiększeniem wartości dodanej produktu o kolejności przysługiwania pomocy na operację decyduje suma uzyskanych punktów przyznanych na podstawie następujących kryteriów wyboru:

- 1) w przypadku operacji dotyczącej budowy lub modernizacji budynków inwentarskich lub magazynu paszowego, punkty przyznaje się w następujący sposób:
- a) jeżeli operacja obejmuje wyłącznie inwestycje dotyczące budowy lub modernizacji budynków inwentarskich lub magazynu paszowego, przyznaje się 5 punktów,
  - b) jeżeli koszty budowy lub modernizacji budynków inwentarskich lub magazynu paszowego stanowią co najmniej 50 % wszystkich kosztów operacji, przyznaje się 3 punkty;
- 2) w przypadku operacji związanej ze zwiększeniem skali produkcji rolnej, której realizacja wpłynie również na zwiększenie uczestnictwa w rynku, przyznaje się 1 punkt;
- 3) w przypadku operacji związanej ze zmianą profilu produkcji rolnej, której realizacja wpłynie również na zróżnicowanie produkcji rolnej w gospodarstwie, przyznaje się 1 punkt;
- 4) jeżeli podmiot ubiegający się o przyznanie pomocy uczestniczy w unijnym systemie jakości, o którym mowa w art. 16 ust. 1 lit. a rozporządzenia nr 1305/2013, lub krajowym systemie jakości, o którym mowa w art. 16 ust. 1 lit. b rozporządzenia nr 1305/2013, w ramach działania „Systemy jakości produktów rolnych i środków spożywczych” objętego PROW 2014–2020 – przyznaje się 2 punkty, z tym, że w przypadku uczestnictwa w systemie rolnictwa ekologicznego, o którym mowa w rozporządzeniu nr 834/2007 – przyznaje się 4 punkty;
- 5) jeżeli w dniu złożenia wniosku o przyznanie pomocy podmiot ubiegający się o jej przyznanie ma nie więcej niż 40 lat, przyznaje się 3 punkty;
- 6) jeżeli inwestycje służą ochronie środowiska lub zapobieganiu zmianie klimatu, przyznaje się maksymalnie 5 punktów;
- 7) w przypadku gdy operacja jest realizowana na obszarze województwa:
- a) dolnośląskiego – przyznaje się dodatkowe punkty w następujący sposób:
    - jeżeli operacja dotyczy budowy lub modernizacji budynków inwentarskich dla bydła, owiec lub kóz, przyznaje się 1 punkt,
    - jeżeli operacja dotyczy powiększenia powierzchni sadów lub plantacji krzewów owocowych, gatunków owocujących efektywnie dłużej niż 5 lat, przyznaje się 1 punkt,
  - b) kujawsko-pomorskiego – przyznaje się dodatkowe punkty w następujący sposób:
    - jeżeli operacja dotyczy budowy lub modernizacji budynków inwentarskich dla świń, przyznaje się 1 punkt,

- jeżeli podmiot ubiegający się o przyznanie pomocy jest członkiem grupy producentów rolnych lub organizacji producentów, przyznaje się 1 punkt,
- c) lubuskiego – przyznaje się dodatkowy 1 punkt, jeżeli operacja jest realizowana wspólnie przez co najmniej 2 rolników,
- d) łódzkiego – przyznaje się dodatkowy 1 punkt, jeżeli podmiot ubiegający się o przyznanie pomocy jest członkiem grupy producentów rolnych lub organizacji producentów,
- e) małopolskiego – przyznaje się dodatkowy 1 punkt, jeżeli operacja dotyczy budowy lub modernizacji budynków inwentarskich dla trawożernych zwierząt gospodarskich,
- f) mazowieckiego – przyznaje się dodatkowe punkty w następujący sposób:
  - jeżeli operacja dotyczy budowy obiektów służących do przechowywania produktów rolnych wytwarzanych w gospodarstwie, przyznaje się 1 punkt,
  - jeżeli podmiot ubiegający się o przyznanie pomocy jest Beneficjentem działania „Ułatwianie startu młodym rolnikom” objętego PROW 2007–2013 lub „Premie dla młodych rolników” objętego PROW 2014–2020, przyznaje się 1 punkt,
- g) opolskiego – przyznaje się dodatkowe punkty w następujący sposób:
  - jeżeli podmiot ubiegający się o przyznanie pomocy jest członkiem grupy producentów rolnych lub organizacji producentów, przyznaje się 1 punkt,
  - jeżeli podmiot ubiegający się o przyznanie pomocy jest Beneficjentem działania „Ułatwianie startu młodym rolnikom” objętego PROW 2007–2013 lub „Premie dla młodych rolników” objętego PROW 2014–2020, przyznaje się 1 punkt,
  - jeżeli operacja dotyczy przygotowania do sprzedaży produktów rolnych wytwarzanych w gospodarstwie, przyznaje się 1 punkt,
- h) podkarpackiego – przyznaje się dodatkowe punkty w następujący sposób:
  - jeżeli podmiot ubiegający się o przyznanie pomocy jest członkiem grupy producentów rolnych lub organizacji producentów, przyznaje się 1 punkt,
  - jeżeli operacja ma na celu rozszerzenie produkcji gospodarstwa o profil zielarstwo lub pszczelarstwo, przyznaje się 1 punkt,
  - jeżeli operacja dotyczy budowy obiektów służących do przechowywania produktów rolnych wytwarzanych w gospodarstwie, przyznaje się 1 punkt,
  - jeżeli operacja dotyczy przygotowania do sprzedaży produktów rolnych wytwarzanych w gospodarstwie, przyznaje się 1 punkt,
  - jeżeli operacja dotyczy budowy lub modernizacji budynków inwentarskich dla bydła, owiec lub kóz, przyznaje się 1 punkt,
- i) podlaskiego – przyznaje się dodatkowe punkty w następujący sposób:
  - jeżeli podmiot ubiegający się o przyznanie pomocy jest członkiem grupy producentów rolnych lub organizacji producentów, przyznaje się 1 punkt,
  - jeżeli operacja jest realizowana w gospodarstwie położonym na obszarze, na którym są podejmowane środki w związku z wystąpieniem choroby zakaźnej zwierząt podlegającej obowiązkowi zwalczania, przyznaje się 1 punkt,
- j) pomorskiego – przyznaje się dodatkowe punkty w następujący sposób:
  - jeżeli operacja dotyczy budowy obiektów służących do przechowywania produktów rolnych wytwarzanych w gospodarstwie, przyznaje się 1 punkt,
  - jeżeli operacja jest realizowana wspólnie przez co najmniej 2 rolników, przyznaje się 1 punkt,
- k) świętokrzyskiego – przyznaje się dodatkowe punkty w następujący sposób:
  - jeżeli operacja dotyczy przygotowania do sprzedaży produktów rolnych wytwarzanych w gospodarstwie, przyznaje się 1 punkt,

- jeżeli podmiot ubiegający się o przyznanie pomocy zawarł umowę na dostawę produktów, których dotyczy operacja, zawartą na okres co najmniej jednego roku poprzedzającego dzień złożenia wniosku o przyznanie pomocy, z podmiotami mającymi miejsce zamieszkania albo siedzibę na obszarze tego województwa, przyznaje się 1 punkt,
  - jeżeli podmiot ubiegający się o przyznanie pomocy jest członkiem grupy producentów rolnych lub organizacji producentów, przyznaje się 1 punkt,
- l) warmińsko-mazurskiego – przyznaje się dodatkowe punkty w następujący sposób:
- jeżeli operacja dotyczy budowy obiektów służących do przechowywania produktów rolnych wytwarzanych w gospodarstwie, przyznaje się 1 punkt,
  - jeżeli operacja dotyczy przygotowania do sprzedaży produktów rolnych wytwarzanych w gospodarstwie, przyznaje się 1 punkt,
  - jeżeli operacja dotyczy budowy lub modernizacji budynków inwentarskich dla owiec, kóz lub koni, przyznaje się 1 punkt,
- m) zachodniopomorskiego – przyznaje się dodatkowe punkty w następujący sposób:
- jeżeli operacja dotyczy budowy obiektów służących do przechowywania produktów rolnych wytwarzanych w gospodarstwie, przyznaje się 1 punkt,
  - jeżeli operacja jest realizowana wspólnie przez co najmniej 2 rolników, przyznaje się 1 punkt.

W przypadku operacji o takiej samej liczbie punktów, o kolejności przysługiwania pomocy decyduje kwota wnioskowanej pomocy, przy czym pierwszeństwo w uzyskaniu pomocy ma operacja z niższą wnioskowaną kwotą pomocy. W przypadku operacji o takiej samej liczbie punktów i kwocie wnioskowanej pomocy w przypadku podmiotów ubiegających się o przyznanie pomocy będących osobami fizycznymi, o kolejności przysługiwania pomocy decyduje wiek osoby, przy czym pierwszeństwo w uzyskaniu pomocy ma operacja realizowana przez osobę młodszą.

Kiedy zostanie ogłoszona lista informująca o kolejności przysługiwania pomocy?

Prezes Agencji, nie później niż w terminie 90 dni od dnia upływu terminu składania *wniosków o przyznanie pomocy*, podaje do publicznej wiadomości na stronie internetowej administrowanej przez Agencję informację o kolejności przysługiwania pomocy:

- 1) w województwie mazowieckim i łącznie w pozostałych województwach – w przypadku naboru wniosków w ramach obszarów a–c;
- 2) w województwie – w przypadku naboru wniosków w ramach obszaru d.

Informacja ta aktualizowana będzie nie rzadziej niż co 20 dni.

Aktualizacja pierwotnie ustalonej kolejności następuje, gdy:

- w wyniku negatywnej oceny wniosku następuje odmowa przyznania pomocy,
- dane zawarte *we wniosku o przyznanie pomocy*, mające wpływ na ustalenie kolejności przysługiwania pomocy, ulegną zmianie, przy czym z nowych danych wynika, że pomoc przysługuje w dalszej kolejności, niż pierwotnie ustalona.

Jak przebiega proces weryfikacji wniosków o przyznanie pomocy?

W pierwszej kolejności *wnioski o przyznanie pomocy* podlegają – zgodnie z obowiązującymi procedurami – weryfikacji wstępnej, w trakcie której sprawdzane jest:

- niepodleganie wykluczeniu z możliwości otrzymania pomocy,
- terminowość i sposób złożenia *wniosku*,

- przestrzeganie zasady dotyczącej możliwości złożenia w jednym roku tylko jednego *wniosku o przyznanie pomocy* dotyczącego danego gospodarstwa,
- wypełnienie pozycji wniosku *Numer identyfikacyjny* oraz załączenie wymienionego w części wniosku dotyczącej załączników *Wniosku o wpis do ewidencji producentów*, o której mowa w przepisach o krajowym systemie ewidencji producentów, ewidencji gospodarstw rolnych oraz ewidencji wniosków o przyznanie płatności, jeżeli podmiotowi ubiegającemu się o przyznanie pomocy, jego małżonkowi, spółce cywilnej, której jest współnikiem, nie został nadany numer identyfikacyjny – kopia, a w przypadku składania wniosku o wpis tego podmiotu do tej ewidencji łącznie z wnioskiem o przyznanie pomocy – oryginału tego wniosku.

W sytuacji, gdy w wyniku weryfikacji wstępnej zostanie stwierdzone, że wniosek nie został złożony w terminie i w sposób określony w rozporządzeniu oraz zawiera braki w zakresie numeru identyfikacyjnego, Agencja pozostawia wniosek bez rozpatrzenia, z wyjątkiem sytuacji, gdy ww. numer identyfikacyjny, o którym mowa w *przepisach o krajowym systemie ewidencji producentów, ewidencji gospodarstw rolnych oraz ewidencji wniosków o przyznanie płatności*, można ustalić w tej ewidencji.

Uwaga: Informacja w zakresie numeru identyfikacyjnego oraz załączenie Wniosku o wpis do ewidencji producentów nie podlegają uzupełnieniu.

Za nieterminowe złożenie wniosku uznaje się również nadanie wniosku przesyłką rejestrowaną, nadaną w placówce pocztowej operatora wyznaczonego, który wpłynął do ARiMR po upływie 30 dni od dnia upływu terminu składania wniosków.

W przypadku, gdy *we wniosku o przyznanie pomocy* nie wskazano adresu Wnioskodawcy i nie ma możliwości ustalenia tego adresu na podstawie posiadanych danych, *wniosek* pozostawia się bez rozpatrzenia.

Wnioski, które pozytywnie przeszły ocenę powyżej wskazanych aspektów, podlegają dalszej ocenie, która polega na weryfikacji kryteriów wyboru operacji, pozwalającej na ustalenie kolejności przysługiwania pomocy.

Na tym etapie Wnioskodawca nie jest wzywany do składania wyjaśnień, uzupełnień, czy też dokonywania poprawy danych wpływających na ustalenie kolejności przysługiwania pomocy.

W przypadku, gdy wniosek, w wyniku weryfikacji kryteriów wyboru operacji, uzyskał:

- mniej niż 4 punkty w obszarze rozwój produkcji roślin, rozwój produkcji mleka krowiego, rozwój produkcji bydła mięsnego,
- mniej niż 1,5 punktu w obszarze związanym z racjonalizacją technologii produkcji, wprowadzeniem innowacji, zmianą profilu produkcji, zwiększeniem skali produkcji, poprawą jakości produkcji lub zwiększeniem wartości dodanej produktu,

Agencja, po opublikowaniu listy rankingowej, odmówi Wnioskodawcy przyznania pomocy.

Natomiast wnioski, które uzyskały:

- minimum 4 punkty w obszarze rozwój produkcji roślin, rozwój produkcji mleka krowiego, rozwój produkcji bydła mięsnego,
- minimum 1,5 punktu w obszarze związanym z racjonalizacją technologii produkcji, wprowadzeniem innowacji, zmianą profilu produkcji, zwiększeniem skali produkcji, poprawą jakości produkcji lub zwiększeniem wartości dodanej produktu, podlegać będą:

- ocenie kompletności i poprawności wniosku, oraz zgodności z zasadami dotyczącymi przyznawania pomocy w ramach operacji typu *Modernizacja gospodarstw rolnych*, weryfikacji krzyżowej, weryfikacji limitu pomocy i ewentualnej wnioskowanej kwoty zaliczki, oraz
- ocenie technicznej i ekonomicznej oraz ocenie kosztorysowej robót budowlanych,
- ewentualnej wizycie w miejscu realizacji operacji.

Agencja rozpatruje *wniosek o przyznanie pomocy* w terminie 8 miesięcy od dnia podania przez Prezesa Agencji do publicznej wiadomości na stronie internetowej administrowanej przez Agencję informacji o kolejności przysługiwania pomocy.

Jeżeli *wniosek* nie spełnia wymagań będących przedmiotem oceny na tym etapie jego weryfikacji, Agencja wzywa Wnioskodawcę, w formie pisemnej, **do usunięcia braków** w terminie 14 dni od dnia doręczenia wezwania, chyba że zachodzą niebudzące wątpliwości przesłanki nieprzyznania pomocy. Jeżeli podmiot ubiegający się o przyznanie pomocy nie usunął w terminie 14 dni wszystkich braków wskazanych przez Agencję, Agencja nie przyznaje pomocy.

Jeżeli podmiot ubiegający się o przyznanie pomocy usunął w wymaganym terminie wszystkie braki wskazane przez Agencję, jednak występuje konieczność złożenia wyjaśnień, Agencja wzywa Wnioskodawcę w formie pisemnej do ich złożenia.

UWAGA: Wnioskodawcy nie przysługuje możliwość przedłużenia terminu na dokonanie określonej czynności w toku postępowania w sprawie przyznania pomocy.

W przypadku, gdy w ramach dokonywanych uzupełnień/wyjaśnień doszło do zmiany danych wpływających na liczbę przyznanych punktów związanych z danym kryterium wyboru operacji, Agencja dokona ponownego ich przyznania.

Wezwanie przez Agencję Wnioskodawcy do wykonania określonych czynności w toku postępowania w sprawie przyznania pomocy wstrzymuje bieg terminu rozpatrywania *wniosku* do czasu wykonania przez Wnioskodawcę tych czynności.

Złożony *wniosek* nie może być zmieniany przez Wnioskodawcę w zakresie zestawienia rzeczowo-finansowego operacji, z wyłączeniem zmian wynikających z wezwań Agencji.

Jeżeli w trakcie rozpatrywania *wniosku o przyznanie pomocy* niezbędne jest uzyskanie dodatkowych wyjaśnień lub opinii innego podmiotu, lub zajdą nowe okoliczności budzące wątpliwości, co do możliwości przyznania pomocy, termin rozpatrywania *wniosku* wydłuża się o czas niezbędny do uzyskania wyjaśnień lub opinii, o czym Agencja informuje na piśmie Wnioskodawcę.

W razie uchybienia terminu wykonania przez Wnioskodawcę określonych czynności w toku postępowania w sprawie przyznania pomocy Agencja, na prośbę Wnioskodawcy, przywraca termin wykonania tych czynności, jeżeli Wnioskodawca:

- wniósł prośbę w terminie 14 dni od dnia ustania przyczyny uchybienia;
- jednocześnie z wniesieniem prośby dopełnił czynności, dla której określony był termin,
- uprawdopodobnił, że uchybienie nastąpiło bez jego winy.

Przywrócenie terminu do złożenia prośby o przywrócenie terminu jest niedopuszczalne.

W razie śmierci podmiotu ubiegającego się o przyznanie pomocy będącego osobą fizyczną, rozwiązania, połączenia lub podziału podmiotu ubiegającego się o przyznanie pomocy będącego osobą prawną lub spółką osobową w rozumieniu Kodeksu spółek handlowych lub wystąpienia innego zdarzenia prawnego, w wyniku których zaistnieje następstwo prawne, albo w razie zbycia całości lub części gospodarstwa tego podmiotu w toku postępowania w sprawie przyznania pomocy, następca prawny tego podmiotu albo nabywca gospodarstwa lub jego części nie może wstąpić do toczącego się postępowania na miejsce tego podmiotu. W takim przypadku Agencja pozostawia *wniosek* bez rozpatrzenia z chwilą uprawdopodobnienia ww. zdarzenia.

W przypadku ubiegania się o pomoc przez *osoby wspólnie wnioskujące*, w razie śmierci lub rezygnacji jednej z tych osób z ubiegania się o przyznanie pomocy, pozostałe osoby wspólnie wnioskujące mogą w toku postępowania w sprawie przyznania pomocy zawrzeć między sobą nową umowę, dotyczącą wspólnego używania i eksploataowania maszyn lub urządzeń oraz zmienić złożony *wniosek o przyznanie pomocy*.

Jeżeli w ww. przypadku pomoc może być przyznana tylko jednej z osób wspólnie wnioskujących, *wniosek o przyznanie pomocy* złożony przez *osoby wspólnie wnioskujące* – na pisemną prośbę osoby, której pomoc może być przyznana – może zostać uznany za *wniosek* złożony przez osobę fizyczną, jeśli prośba ta zostanie złożona w terminie 14 dni od dnia otrzymania przez tę osobę pisemnej informacji od Agencji o takiej możliwości.

Uwaga: Jeśli co najmniej jednej z *osób wspólnie wnioskujących* Agencja nie przyzna pomocy, pozostałym osobom również nie przyznaje się pomocy.

Podpisanie umowy o przyznaniu pomocy

W przypadku pozytywnego rozpatrzenia *wniosku o przyznanie pomocy* Agencja wyznacza niezwłocznie Wnioskodawcy, w formie pisemnej, termin zawarcia umowy, nie dłuższy niż 14 dni od dnia otrzymania wezwania. Wraz z pismem zapraszającym na podpisanie umowy Agencja wysyła jej projekt do zapoznania się.

Uwaga: Przed podpisaniem umowy o przyznaniu pomocy Beneficjent powinien zapoznać się z jej treścią, w tym szczególnie z zapisami dotyczącymi zobowiązań, jakie ciążą na nim po zakończeniu inwestycji i jej rozliczeniu. Powinien mieć pewność, iż będzie w stanie wywiązać się z tych zobowiązań.

Umowa jest zawierana na formularzu opracowanym przez Agencję i udostępnionym na stronie internetowej administrowanej przez Agencję. *Umowa* określa m.in.:

- oznaczenie jej przedmiotu i stron;
- określenie warunków, terminu i miejsca realizacji operacji;
- określenie celu operacji oraz wskaźnika jego osiągnięcia;
- określenie wysokości pomocy;
- określenie warunków i terminów wypłaty środków finansowych z tytułu pomocy;
- zobowiązanie do poddania się kontroli prowadzonej przez podmioty uprawnione do przeprowadzenia kontroli;
- określenie warunków rozwiązania umowy;
- określenie warunków i sposobu zwrotu środków finansowych z tytułu pomocy, w przypadku gdy pomoc jest nienależna;

a także zobowiązania Beneficjenta do:

- zapewnienia trwałości operacji zgodnie z art. 71 rozporządzenia Parlamentu i Rady (UE) nr 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. ustanawiającego wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności, Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz ustanawiającego przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności i Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz uchylającego rozporządzenie Rady (WE) nr 1083/2006 (Dz. Urz. UE L 347 z 20.12.2013, str. 320);
- osiągnięcia wzrostu wartości dodanej brutto w gospodarstwie (GVA), co najmniej o 10% w odniesieniu do roku, w którym przypada dzień rozpoczęcia terminu składania wniosków o przyznanie pomocy i utrzymania tego wzrostu w okresie 5 lat od dnia przyznania pomocy;
- niefinansowania kosztów kwalifikowalnych operacji z udziałem innych środków publicznych przyznanych w związku z realizacją tej operacji;
- przechowywania dokumentów związanych z przyznaną pomocą;
- informowania Agencji o okolicznościach mogących mieć wpływ na wykonanie umowy;
- prowadzenia ewidencji przychodów i rozchodów w gospodarstwie, w sposób i zgodnie z wzorem określonym w załączniku nr 3 do rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 13 lipca 2015 r. w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania, wypłaty oraz zwrotu pomocy finansowej na operacje typu „Premie dla młodych rolników”, przez 5 lat od dnia przyznania pomocy, chyba że Beneficjent jest obowiązany do prowadzenia księgi przychodów i rozchodów lub księgi rachunkowej, lub ewidencji przychodów i rozchodów prowadzonej na podstawie odrębnych przepisów;

- uwzględnienia wszystkich transakcji związanych z operacją w oddzielnym systemie rachunkowości albo w ramach odpowiedniego kodu rachunkowego;
- zachowania konkurencyjnego trybu wyboru wykonawców poszczególnych zadań ujętych w zestawieniu rzeczowo-finansowym operacji, w przypadku gdy wartość danego zadania ujętego w zestawieniu rzeczowo-finansowym operacji przekracza 20 tys. zł netto.

W przypadku *osób wspólnie wnioskujących* umowa zawiera również:

- informację o kwocie pomocy przyznanej poszczególnym osobom;
- zobowiązanie do przedłużenia czasu trwania umowy wspólnego używania przedmiotu operacji, w którym upływa pięcioletni okres od dnia wypłaty płatności końcowej – w przypadku gdy termin obowiązywania tej umowy upływa przed tym dniem;
- zobowiązanie do realizacji postanowień umowy wspólnego używania przedmiotu operacji;
- zobowiązanie do osiągnięcia minimalnej wielkości ekonomicznej gospodarstwa;
- postanowienia dotyczące zasad i zakresu ponoszenia odpowiedzialności w przypadku niewywiązania się co najmniej jednej z osób z postanowień umowy;
- zobowiązanie do ewidencjonowania wykorzystywania przedmiotu operacji przez poszczególne osoby wspólnie wnioskujące.

Zabezpieczeniem należytego wykonania przez Beneficjenta zobowiązań określonych w umowie jest weksel niezupelny (in blanco) wraz z deklaracją wekslową sporządzoną na formularzu udostępnionym przez Agencję. Weksel wraz z deklaracją wekslową podpisywany jest przez Beneficjenta w obecności upoważnionego pracownika Agencji, a następnie składany w oddziale regionalnym Agencji w dniu zawarcia umowy.

W przypadku Beneficjentów, którzy są *osobami wspólnie wnioskującymi*, każdy z nich podpisuje oddzielny weksel wraz z deklaracją wekslową.

Zawarta umowa może zostać zmieniona na wniosek każdej ze stron. Zmiana warunków umowy wymaga zachowania formy pisemnej pod rygorem nieważności. Zmiany w umowie nie mogą spowodować jednak:

- zwiększenia określonej w umowie kwoty pomocy,
- zmiany celu operacji,
- zmiany zobowiązania o niefinansowaniu kosztów kwalifikowalnych operacji z udziałem innych środków publicznych przyznanych w związku z realizacją tej operacji,
- zmiany założeń co do osiągnięcia i utrzymania wielkości i sposobu prowadzenia produkcji rolnej mających wpływ na przyznanie pomocy, w związku z przyznaną liczbą punktów,
- zmiany założeń co do osiągnięcia wzrostu wartości dodanej brutto w gospodarstwie (GVA) co najmniej o 10% w odniesieniu do roku, w którym przypada dzień rozpoczęcia terminu składania wniosków o przyznanie pomocy, w którym został złożony dany wniosek.

Realizacja operacji

Z chwilą podpisania umowy Wnioskodawca staje się Beneficjentem Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014–2020 i może rozpocząć realizację operacji, zgodnie z przyjętym w niej zakresem rzeczowym i finansowym.

W przypadku zadań ujętych w zestawieniu rzeczowo-finansowym operacji, gdy wartość danego zadania przekracza 20 tys. zł netto, przed jego realizacją należy przeprowadzić powstępowanie ofertowe zgodnie z zapisami umowy o przyznaniu pomocy oraz zgodnie z wytycznymi dotyczącymi stosowania zasad konkurencyjności, które określają, między innymi, tryb składania dokumentów z postępowania ofertowych, m.in. zapytań ofertowych i wybranych ofert.

Realizacja operacji lub jej etapu obejmuje również m.in.:

- wykonanie zakresu rzeczowego zgodnie z *Zestawieniem rzeczowo-finansowym operacji* stanowiącym Załącznik nr 1 do umowy,
- udokumentowanie wykonania robót, dostaw lub usług w zakresie rzeczowym i finansowym,
- osiągnięcie zakładanego celu operacji nie później niż do dnia złożenia *wniosku o płatność końcową*.

Koszty kwalifikowalne podlegają refundacji w wysokości określonej w umowie, jeżeli zostały poniesione:

- a) od dnia, w którym została zawarta umowa, jeżeli realizacja zestawienia rzeczowo-finansowego operacji w zakresie danego kosztu została rozpoczęta nie wcześniej niż w tym dniu, a w przypadku kosztów ogólnych – od dnia 1 stycznia 2014 r.,
- b) w wyniku wyboru przez Beneficjenta wykonawców poszczególnych zadań ujętych w zestawieniu rzeczowo-finansowym operacji z zachowaniem konkurencyjnego trybu ich wyboru określonego w umowie,
- c) w formie rozliczenia bezgotówkowego.

Co należy zrobić po zakończeniu realizacji operacji?

Po zakończeniu realizacji całości operacji lub jej etapu, w celu otrzymania przysługującej refundacji kosztów kwalifikowalnych, Beneficjent składa *wniosek o płatność* pośrednią lub końcową osobiście lub przez upoważnioną osobę bezpośrednio w oddziale regionalnym ARiMR właściwym ze względu na miejsce realizacji operacji.

Wzór *wniosku o płatność* można znaleźć na stronie internetowej administrowanej przez Agencję Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa www.arimr.gov.pl. Można go będzie również pobrać w oddziale regionalnym ARiMR.

Wniosek o płatność w wersji papierowej, wypełniony zgodnie z *Instrukcją do wniosku o płatność*, wraz z wymaganymi załącznikami (w tym dokumentami potwierdzającymi poniesione wydatki) należy złożyć w terminie określonym w umowie. Załączniki te wymienione są w formularzu *wniosku o płatność*, ich wykaz stanowi również załącznik do umowy.

Wraz z *wnioskiem o płatność* należy złożyć wszystkie niezbędne opinie, zaświadczenia, uzgodnienia, pozwolenia lub inne decyzje związane z realizacją operacji, o ile wymagają tego obowiązujące przepisy prawa oraz postanowienia umowy.

Do dnia złożenia *wniosku o płatność* wszystkie maszyny, urządzenia, infrastruktura, wyposażenie zakupione w ramach operacji powinny być zamontowane, uruchomione i sprawne, plantacje wieloletnie – założone, obiekty budowlane – odebrane i dopuszczone do użytkowania, jeśli wymagają tego przepisy obowiązującego prawa.

Wszystkie dokumenty sporządzone w języku obcym powinny być przetłumaczone na język polski przez tłumacza przysięgłego.

Agencja rozpatruje *wniosek o płatność* w terminie 3 miesięcy i dokonuje wypłaty środków finansowych z tytułu pomocy niezwłocznie po pozytywnym rozpatrzeniu *wniosku o płatność*.

Wezwanie przez Agencję Beneficjenta do wykonania określonych czynności w toku postępowania w sprawie wypłaty pomocy wstrzymuje bieg terminu rozpatrywania wniosku do czasu wykonania przez niego tych czynności. Jeżeli w trakcie rozpatrywania

wniosku niezbędne jest uzyskanie dodatkowych wyjaśnień lub opinii innego podmiotu, lub zajdą nowe okoliczności budzące wątpliwości, co do możliwości wypłaty pomocy, termin rozpatrywania *wniosku* wydłuża się również o czas niezbędny do uzyskania wyjaśnień lub opinii, o czym Agencja informuje na piśmie Beneficjenta.

Jeżeli *wniosek* nie został wypełniony we wszystkich wymaganych pozycjach lub nie dołączono do niego wymaganych dokumentów, lub *wniosek* albo dokumenty nie spełniają innych wymagań, Agencja wzywa Beneficjenta, w formie pisemnej, do usunięcia braków w terminie 14 dni od dnia doręczenia wezwania. Jeżeli Beneficjent, pomimo wezwania, nie usunął braków w wyznaczonym terminie, Agencja wzywa ponownie Beneficjenta, w formie pisemnej, do usunięcia braków w terminie 14 dni od dnia doręczenia wezwania. Jeżeli Beneficjent, pomimo ponownego wezwania, nie usunął braków, Agencja rozpatruje *wniosek* w zakresie, w jakim został wypełniony oraz na podstawie dołączonych i poprawnie sporządzonych dokumentów.

Na uzasadnioną prośbę Beneficjenta Agencja może wyrazić zgodę na przedłużenie terminu wykonania przez niego określonych czynności w toku postępowania w sprawie wypłaty pomocy, przy czym przedłużenie terminów wykonania przez Beneficjenta określonych czynności nie może przekroczyć łącznie 30 dni.

Tryb wypłaty środków finansowych z tytułu pomocy określa umowa, z tym, że są one wypłacane na *wniosek o płatność*, jeżeli Beneficjent:

- 1) zrealizował operację lub jej etap, w tym poniósł związane z tym koszty, zgodnie z warunkami określonymi w rozporządzeniu i w umowie oraz określonymi w innych przepisach dotyczących inwestycji objętych operacją;
- 2) zrealizował lub realizuje zobowiązania określone w umowie;
- 3) udokumentował zrealizowanie operacji lub jej etapu, w tym poniesienie kosztów kwalifikowalnych z tym związanych.

Jeśli Beneficjent nie spełnił któregokolwiek z ww. warunków, pomoc może być wypłacona w części dotyczącej operacji lub jej etapu, które zostały zrealizowane zgodnie z tymi warunkami oraz jeżeli cel operacji został osiągnięty lub może zostać osiągnięty do dnia złożenia *wniosku o płatność końcową*.

W przypadku operacji obejmujących inwestycje polegające na nabyciu rzeczy będących przedmiotem leasingu Beneficjent składa w oddziale regionalnym Agencji, przed planowanym dniem złożenia *wniosku o płatność* pośrednią, w ramach którego po raz pierwszy zostaną ujęte raty zapłacone tytułem wykonania umowy leasingu – umowę leasingu wraz z harmonogramem spłat – w terminie określonym w umowie.

Jakie są obowiązki Beneficjenta po uzyskaniu refundacji?

Przez okres 5 lat od dnia płatności ostatecznej Beneficjent jest zobowiązany m.in. do:

- zachowania celu operacji, w tym wskaźnika jego osiągnięcia;
- prowadzenia działalności rolniczej związanej z przyznaną pomocą;
- informowania Agencji o okolicznościach mogących mieć wpływ na wykonanie umowy;
- umożliwienia przeprowadzania przez upoważnione podmioty audytów i kontroli;
- przestrzegania ograniczeń w zakresie:
  - przenoszenia prawa własności lub posiadania rzeczy nabytych w ramach realizacji operacji lub sposobu ich wykorzystywania,
  - sposobu lub miejsca prowadzenia działalności związanej z przyznaną pomocą;
- utrzymania deklarowanej wielkości i sposobu prowadzenia produkcji rolnej mających wpływ na przyznanie pomocy, w związku z przyznaną liczbą punktów decydujących o kolejności przysługiwania pomocy.

Ponadto, Beneficjent zobowiązany jest do osiągnięcia wzrostu wartości dodanej brutto w gospodarstwie (GVA) co najmniej o 10% w odniesieniu do roku, w którym przypada dzień rozpoczęcia terminu składania wniosków o przyznanie pomocy i utrzymania tego wzrostu po jego osiągnięciu w okresie 5 lat od dnia przyznania pomocy przez Agencję.

GDZIE MOŻNA UZYSKAĆ DODATKOWE INFORMACJE?

- w oddziałach regionalnych ARiMR
- pod bezpłatnym numerem infolinii – **800 38 00 84**
- na stronach internetowych (www.arimr.gov.pl) oraz MRiRW (www.minrol.gov.pl)

Wielu rolników skorzystało już z pomocy w ramach działania „Modernizacji gospodarstw rolnych” w poprzednim okresie programowania.

Część z nich postawiła na produkcję mleka.

ISBN 978 83 63774 29 5